Aloitus- ja tavoitevaihe / Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045

Maakuntahallitus 31.08.2026 § 105

Pohjois-Karjalan maakuntahallitus teki kokouksessaan 26.01.2026 (§ 11) periaatepäätöksen, että Pohjois-Karjalassa lähdetään laatimaan uutta kokonaismaakuntakaavaa. Kokonaismaakuntakaavasta käytetään jatkossa nimeä Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045. Nyt käynnistyvä Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045 on tarkoitus laatia uuden alueidenkäyttölain sisällön mukaisesti ja valtakunnallisesti yhteensopivassa tietomallimuodossa. Työn tavoitteena on laatia kokonaismaakuntakaava, joka hyväksytyksi tultuaan kumoaa nykyiset voimassa olevat neljä (vaihe)maakuntakaavaa. Uusi maakuntakaava kokoaa näin eri maankäyttömuotoja koskevan tiedon selkeäksi yhdeksi kokonaisuudeksi.

Hallitus on antanut esityksensä uudesta alueidenkäyttölaista (70/2026), ja se on parasta aikaa eduskunnan käsittelyssä. Uusi alueidenkäyttölaki tuo uusia sisältövaatimuksia ja sitä kautta lisäselvitystarvetta, mutta se tulee myös rajaamaan maakuntakaavan vain maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviin asioihin. Seudulliset maankäytön kysymykset jäävät jatkossa kuntien maankäytön vastuulle. Uuden alueidenkäyttölain on määrä tulla voimaan 1.1.2027, joten maakuntakaavatyö käynnistyy vielä alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisesti, joka astui voimaan 1.1.2025.

Maakuntakaavan käynnistämisen taustalla ovat näiden lainsäädännöllisten muutosten lisäksi myös useat toimintaympäristössä viime vuosina tapahtuneet muutokset. Geopoliittinen tilanne on 2020-luvulla muuttunut, ja se on vaikuttanut erityisen paljon rajamaakuntiin eli myös Pohjois-Karjalaan. Raja on käytännössä ollut kiinni jo vuosia, ja se vaikuttaa maankäytönkin kysymyksiin monin eri tavoin, esimerkkeinä liikennejärjestelmän ja energiantuotannon kysymykset. Sen ohella puhdas siirtymä, ilmastonmuutokseen varautuminen, luonnon monimuotoisuuden suojelu, kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus ovat kaikki vahvasti keskustelussa ja vaikuttavat myös maakuntakaavan laadintaan. Uuden maakuntakaavan tavoitteena halutaan samalla myös tunnistaa ja löytää mahdollisuuksia elinvoiman vahvistamiseen, maakunnassa tarvitaan erityisesti uusia työpaikkoja. Tavoitteena onkin maakuntakaavalla mahdollistaa ja tukea kestävän kehityksen mukaisesti kasvua Pohjois-Karjalassa.

Maakuntaliiton toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti nyt on laadittu alueidenkäyttölain 63 §:n mukainen ”Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos”. Sen mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutustenarvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman rinnalle on laadittu lisäksi ”Lähtökohdat ja alustavat tavoitteet” -asiakirjaluonnos. Sen tarkoituksena on kuvata tarkemmin kaavatyön lähtökohtia, tavoitteita ja selvitystarpeita, ja mahdollistaa näin kaavan eri sidosryhmille ja kaikille osallisille parempi tilannekuva heti kaavatyön alussa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä lähtökohdat ja alustavat tavoitteet asiakirjat asetetaan maakuntahallituksen käsittelyn jälkeen julkisesti nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot. Lisäksi syksyn 2026 aikana pidetään

alueidenkäyttölain mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Edellä mainittujen käsittelyjen jälkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma tulee vielä maakuntahallituksen hyväksyttäväksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sisältää myös esityksen Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045 laatimisen organisoinniksi. Tähän liittyen esitetään nimettäväksi maakuntahallituksen edustajista koostuva viisihenkinen maakuntakaavatyöryhmä ja sille puheenjohtaja.

Maakuntajohtajan päätösehdotus
Maakuntahallitus päättää

1. käynnistää Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2045 laatimisen

2. hyväksyä sen osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen ja lähtökohdat ja alustavat tavoitteet luonnoksen,

3. asettaa ne julkisesti nähtäville sekä valtuuttaa maakuntaliiton toimiston tekemään mahdolliset tekniset korjaukset ja pyytää siitä lausunnot sekä

4. nimetä keskuudestaan maakuntakaavatyöryhmän (viisi jäsentä) ja sille puheenjohtajan.

Päätös
Hyväksyttiin yksimielisesti kohdat 1 - 3. Maakuntahallitus nimesi kohdassa 4 maakuntakaavatyöryhmään jäsenet: Milla Martikainen (puheenjohtaja), Marko Koskinen, Juha Kosonen, Birgitta Muukkonen, Maija Kuivalainen.

Lisätietoja Pasi Pitkänen, suunnittelujohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 0400 832 572

Maakuntahallitus 23.11.2026
15/03.02.00.00/2026

Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2045 osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) luonnos sekä lähtökohdat ja alustavat tavoitteet -asiakirjan luonnos olivat lausunnoilla ja nähtävillä 7.9.-23.10.2026 välisen ajan. Suunnitelma lähetettiin kaikkiaan reilulle 140 taholle. Maakuntakaavan aloitusvaiheen palautetta saatiin kaikkiaan 45 kpl joista lausuntoja oli 37 kpl ja yksityisiä mielipiteitä 7 kpl.

Syksyn aikana on pidetty lukuisia kaavaneuvotteluja eri sidosryhmien kanssa sekä kaavaan liittyvät erillisselvitykset ovat olleet työn alla. Esimerkkinä kaavatyöryhmistä maakuntakaavatyöryhmä on pitänyt kaksi kokousta ja ohjausryhmä yhden kokouksen. Lisäksi maakuntakaavan käynnistystilaisuudessa 19.10. oli mukana kaikkiaan noin 50 henkilöä. Ensimmäisenä maakuntakaavaan liittyvänä erillisselvityksenä on valmistunut Pohjois-Karjalan kauppapaikkaselvitys 2045, joka selviteys teetettiin yhteistyössä Joensuun seudun kuntien kanssa eli samalla osana Joensuun seudun yleiskaavaa 2040.

OAS:n palautetta saatiin laajasti eri maakuntakaavan teemoista aluerakenteesta, liikennejärjestelmistä, luonnon monimuotoisuudesta ja aina energiajärjestelmiin saakka. Positiivisena nähtiin nimenomaan kokonaismaakuntakaavallinen tarkastelu sekä alueidenkäyttölain uudistusten ja toimintaympäristön muutosten huomioiminen jo lähtökohdissa. Saatu palaute on ollut ennen kaikkea kaavaluonnoksen valmistelussa huomioon otettavaa,

mutta joitakin muutoksia myös osallistumis- ja arvioiuntisuunnitelmaan on syytä palautteen johdosta tehdä.

Maakuntajohtajan päätösehdotus
Maakuntahallitus käy evästyskeskustelun saadusta palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Päätös

Lisätietoja Pasi Pitkänen, suunnitelujohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 0400 832572